

Årsberetning 2014

Region Sønderjylland-Schleswig

Region Sønderjylland-Schleswig
Regionskontor & Infocenter
Lyren 1 · DK-6330 Padborg
Tel. +45 74 67 05 01 · Fax +45 74 67 05 21
www.region.de · www.region.dk · www.pendlerinfo.org
www.kulturfokus.dk · www.kulturfokus.de
Februar 2015

Indhold

Forord	2
Sammenfatning / Kommende begivenheder	3
Indledning	4
Region Sønderjylland-Schleswigs organer.....	6
Handlingsplan.....	13
Deltagelse i projekter	29
Regionskontor	32
Bilag.....	33

Forord

Det forgangne år efterlader et meget positivt indtryk i forhold til det grænseoverskridende samarbejde. Foruden den værdige markering af 150-års-jubilæet for Slaget ved Dybbøl, som blev fulgt med stor interesse i hele Danmark og Schleswig-Holstein, kan regionen se tilbage på en række glædelige udviklinger.

Efter afslutningen på projektet 'KulturDialog' kan vi konstatere, at de i alt 74 mikroprojekter, der har modtaget støtte, har bidraget væsentligt til at synliggøre det fælles kulturrum, og det succesrige projekt 'Pontifex-Brobygger', som udløb ved udgangen af 2014, fortjener også at blive nævnt.

De politiske organer har sammen arbejdet på at forbedre vilkårene i grænselandet og har intensiveret samarbejdet yderligere. Denne beretning giver et kort overblik over arbejdet og beskriver de aktiviteter, som de politiske beslutningstagere, sekretariatet og en lang række engagerede borgere i Region Sønderjylland-Schleswig har gennemført. Der skal lyde en stor tak til alle, som har medvirket. Jeg vil også nævne den kritik, der er blevet rejst og som tillige har været omtalt i pressen. Bestyrelsen er åben for alle spørgsmål og har sat sig for at finde svar på dem inden sommerferien. En enig bestyrelse er indstillet på at indgå i en åben dialog med alle parter. Jeg opfatter kritikken som et tegn på engagement og vilje til at styrke det grænseoverskridende samarbejde – det ønsker vi alle! Og det kan og vil vi så også opnå i fællesskab.

Ulrich Brüggemeier
Formand for Region Sønderjylland-Schleswig

Sammenfatning / Kommende begivenheder

Hvis man studerer årsberetningen, som behandler aktiviteterne fra det 17. forretningsår, mere indgående, vil man opdage, at aktivitetsniveauet er blevet øget sammenlignet med tidligere år. Det vidner både de stigende rådgivningstal, afslutningen på de succesrige Interreg-projekter KulturDialog og Pontifex-Brückenbauer, de mange møder, drøftelser og konferencer om.

Men aktiviteter alene beskriver ikke målopfyldelsen og dermed succesen. Her må man anlægge en mere detaljeret synsvinkel og se på, hvilke mål man havde sat sig, og om eller hvordan de er blevet nået. Ofte er det de mere upågtede begivenheder og resultater, der udgør en merværdi og giver borgerne i regionen et grænseoverskridende udbytte. Regionens synlighed blev således nominelt øget takket være presseomtalen, og det er frem for alt ensbetydende med et højere informationsniveau og en større bevidsthed omkring grænseoverskridende emner blandt borgerne i regionen. Det har Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig ligeledes i høj grad bidraget til, hvor den grænseoverskridende markedsføring af kultur er blevet udbygget, og der er taget initiativ til en række større projekter.

Det lykkedes også at forhindre indførelsen af en vejskat på alle tyske forbundsveje, så den lokale og grænsenære trafik i regionen er blevet bevaret. Det resultat har kun været muligt i kraft af det gode samarbejde mellem alle grænseregioner.

Den politiske støtte til det grænseoverskridende beredskab er ligeledes et tydeligt tegn på viljen til at samarbejde og vækker forhåbninger om en yderligere udbygning af samarbejdet.

De to landes skatteministre har nu fået skabt klarhed omkring et par uafklarede skatte-spørgsmål, som projektet 'Pontifex' havde gjort dem opmærksom på, hvilket er med til at skabe retssikkerhed og gøre det lettere for virksomheder at krydse grænsen. Foruden stigningen i grænsependlertallene må det dog også konstateres, at de eksisterende ressourcer ikke længere rækker, og at det bliver nødvendigt at udbygge kapaciteterne under inddragelse af de statslige instanser.

Indledning

Denne årsberetning præsenterer resultaterne af Region Sønderjylland-Schleswigs arbejde i 2014 i ord og tal. Samtidig beskrives de vigtigste resultater og beslutninger samt de opgaver, der venter i det kommende år.

Finansiering Regionskontor & Infocenter 2014 og 2015

Regionskontor & Infocenter finansieres på følgende måde:

Partnere	Euro 2014 / 2015*	DKK 2014 / 2015*
Region Syddanmark	253.867 / 256.737	1.891.309 / 1.912.687
Sønderborg Kommune	25.199 / 28.941	187.734 / 215.608
Haderslev Kommune	18.659 / 21.532	139.007 / 160.413
Tønder Kommune	12.844 / 14.694	95.689 / 109.474
Aabenraa Kommune	19.706 / 22.718	146.806 / 169.252
Kreis Nordfriesland	110.092 / 114.874	820.182 / 855.811
Kreis Schleswig-Flensburg	110.092 / 114.874	820.182 / 855.811
Stadt Flensburg	110.092 / 114.874	820.182 / 855.811
I alt	660.551 / 689.244	4.921.91 / 5.134.867

*Bestyrelsens budgetbeslutning af 4.11.2014

Marketing/pr-arbejde

I 2014 udsendte Regionskontor & Infocenter 81 pressemeddelelser, der informerede generelt om den seneste udvikling i Region Sønderjylland-Schleswig, om nye projekter og begivenheder samt om foredrag og arrangementer.

Endvidere blev der holdt foredrag om Regionskontor & Infocenter, sprogkampagnen, KulturDialog og Pontifex. Takket være disse tilknyttede Interreg-projekter blev Region Sønderjylland-Schleswigs synlighed øget væsentligt.

Region Sønderjylland-Schleswig, Regionskontor & Infocenter blev omtalt 350 gange i medierne og andre publikationer.

Nyhedsbrevet 'Regionsinfo' udkom 10 gange og har allerede mere end 500 abonnenter. Det bringer nyt fra Region Sønderjylland-Schleswig, og endvidere har netværkspartnere mulighed for at offentliggøre informationer i nyhedsbrevet.

Regionskontoret deltager derudover i projektet 'Blandt Naboer', som er et grænseoverskridende avisprojekt bestående af de fire partneraviser Flensborg Avis, JyskeVestkysten, Der Nordschleswiger og sh:z-aviserne. Projektet informerer om aktiviteter i grænseregionen og giver således mulighed for at udveksle ugens bedste artikler inden for 'underholdning' og 'aktuelle reportager' i de andre aviser.

Region Sønderjylland-Schleswigs hjemmesider www.region.dk, www.region.de og www.pendlerinfo.org havde også stor søgning i 2014.

I perioden 1. januar - 31. december 2014 besøgte 23.305 borgere siderne www.region.dk / www.region.de, 30.249 brugere besøgte www.pendlerinfo.org, og 291 besøgte Region Sønderjylland-Schleswigs blog på www.blog.region.dk.

Region Sønderjylland-Schleswig er også på Facebook og har her 471 likes. Her bliver der postet informationer og gjort opmærksom på arrangementer. Endvidere bliver mediet benyttet til at henvise til hjemmesiderne region.dk/de og pendlerinfo.org.

Region Sønderjylland-Schleswig er også aktiv på Twitter, og antallet af followers vokser støt.

Region Sønderjylland-Schleswigs organer

Bestyrelsen

Region Sønderjylland-Schleswigs bestyrelse består af 11 medlemmer og har følgende sammensætning:

- Kreispräsident Ulrich Brüggemeier, Kreis Schleswig-Flensburg, formand siden april 2014
- Regionsrådsmedlem Hans Philip Tietje, Region Syddanmark, næstformand siden april 2014
- Kreispräsident Heinz Maurus, Kreis Nordfriesland
- Oberbürgermeister Simon Faber, Stadt Flensburg
- Borgmester Thomas Andresen, Aabenraa Kommune
- Borgmester Erik Lauritzen, Sønderborg Kommune
- Borgmester Hans Peter Geil, Haderslev Kommune
- Borgmester Laurids Rudebeck, Tønder Kommune
- Landsformand Flemming Meyer, Südschleswigscher Wählerverband
- Hauptvorsitzender Hinrich C. Jürgensen, Bund Deutscher Nordschleswiger
- Minister Anke Spoorendonk, Landesregierung Schleswig-Holstein, selvsuppleret medlem (uden stemmeret)

Bestyrelsen mødtes tre gange i 2014: den 24.2.2014, den 4.11.2014 og den 8.12.2014.

På det første møde blev de nye medlemmer af bestyrelsen efter valget i Danmark i efteråret 2013 budt velkommen. På mødet var der også valg af ny formand og næstformand. Kreispräsident Ulrich Brüggemeier, Kreis Schleswig-Flensburg, blev enstemmigt valgt som formand for de kommende to år. Bestyrelsesmedlemmerne valgte Hans Phillip Tietje, Region Syddanmark, som næstformand. På mødet blev årsberetningen, årsregnskabet, den 3. Åbne Regionskonference og afholdelsen af et kommende årsmøde for Europæiske Grænserregioners Arbejdsfællesskab (AEBR) i Region Sønderjylland-Schleswig drøftet. Nikolaj Stage Jensen fra Jobcenter Aabenraa holdt et foredrag om samarbejdet mellem danske og tyske arbejdsformidlinger.

Det andet møde i november omhandlede blandt andet udfordringer inden for infrastrukturen i regionen, hvor Claus Schmidt og Ole Daugbjerg fra UdviklingsRåd Sønderjylland var inviteret som oplægsholdere. Peter Hansen orienterede om AEBR's årsmøde, hvor han blev

genvalgt som bestyrelsesmedlem med Kristina Hofmann som suppleant. Desuden vil Region Sønderjylland-Schleswig være vært for et bestyrelsesmøde i AEBR i juni 2015. Andre emner var bl.a. vejskatten på tyske motorveje, aktuelle udfordringer i det grænseoverskridende beredskab, det nye Interreg-program og efterbehandlingen af den 3. Åbne Regionskonference, som man som helhed kun havde positivt at sige om. Budgettet for 2015 og i den forbindelse besparelserne i Kreis Schleswig-Flensburg fyldte meget på mødet.

På det tredje møde i december fremlagde Vibeke Bang projektrapporten for 'Competence to Go'. Region Sønderjylland-Schleswig har været netværkspartner på projektet. Derefter fremlagde Andreas Ott statusrapport for Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig, og Peter Hansen orienterede om KulturDialog-projektets ophør og de Åbne Regionskonferencer. Endvidere blev budgettet og handlingsplanen for 2015 drøftet.

Ud over møderne behandler bestyrelsen vigtige emner i skriftlig afstemning. I 2014 holdt formanden, næstformanden og sekretariatet tre ekstra møder til forberedelse af beslutninger. Derudover fandt flere afstemningssamtaler sted ved arrangementer.

Øvrige aktiviteter

Den 11.11.2014 blev der afholdt en konference om regionalt demokrati i Region Sønderjylland-Schleswig. 70 deltagere drøftede regionalt demokrati, samarbejde og udfordringer for det grænseoverskridende samarbejde. Gwyn Nissen, chefredaktør for Der Nordschleswiger, var ordstyrer under paneldebatten, som bød på både kendte aspekter og nye idéer. Resultaterne fra arrangementet bliver sammenfattet, hvorefter bestyrelsen for regionen vil arbejde videre med dem.

Forvaltningsgruppen

Forvaltningsgruppen forbereder bestyrelsesmøderne, udarbejder oplæg/indstillinger og sikrer udvekslingen af erfaringer mellem partnerne. Forvaltningsgruppen består af 11 medlemmer:

- Claus Friis Dall, Haderslev Kommune
- Fatma Aygül, Stadt Flensburg
- Kristina Hofmann, Kreis Schleswig-Flensburg
- Kia Sofie Abildstrup, Maria Lottrup, Region Syddanmark
- Palle Menzel, Kreis Nordfriesland
- Peter Mølgaard, Sønderborg Kommune
- Margriet Pless Jansen, Aabenraa Kommune
- Christiane Plischke, Tønder Kommune
- Thomas Pfannkuch, Land Schleswig-Holstein
- Uwe Jessen, Bund Deutscher Nordschleswiger
- Martin Lorenzen, Südschleswigscher Wählerverband

Forvaltningsgruppen mødtes seks gange i 2014.

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig

Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig har følgende opgaver:

- Styregruppe og bevillingsudvalg for Interreg-projektet 'KulturDialog' (Indhold: kultur, sprog, skole, ungdom, sport) og evt. følgeprojekter;
- Styregruppe og bevillingsudvalg for Kulturregion Sønderjylland-Schleswig;
- Diskussion og stillingtagen til kulturpolitiske problemstillinger af grænseoverskridende relevans.

Kulturudvalget har afholdt seks møder i 2014: den 19.2.2014 på VUC Syd i Haderslev, den 11.4.-12.4.2014 på visionsseminaret på Nordseeakademie i Leck, den 10.6.2014 på Sønderborghus i Sønderborg, den 12.9.2014 på Regionskontoret i Padborg, den 14.11.2014 på Tønder Bibliotek og den 12.12.2014 på Damms Gård i Felsted.

Udvalget har i 2014 bl.a. beskæftiget sig med følgende emner:

- Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig – herunder bevilling af projekter, evaluering (projektbevillinger 2013-14, placering, synlighed), fagrådernes rolle, ændret personalesituation, fyrtårnsprojekter
- Projektet 'KulturDialog' – afslutning og planlægning af et følgeprojekt
- 3. Åbne Regionskonference
- Dybbøl 2014
- Slesvigidag
- Kulturfaggruppens sammensætning
- Fremtidig struktur på kulturområdet

Faggrupper/arbejdsgrupper/netværksgrupper

Nedenfor følger en kort beskrivelse af arbejdet i fag-, arbejds- og netværksgrupperne i 2014.

Faggrupper

Faggruppemedlemmerne beskæftiger sig med forskellige fagområder, der fremmer det grænseoverskridende dansk-tyske arbejde. På regelmæssige faggruppemøder udveksles der således erfaringer og idéer med henblik på at udvikle nye initiativer inden for områderne kultur, sprog, børn/unge og sport i grænseregionen.

Medarbejderne på Regionskontor & Infocenter støtter faggrupperne, og Regionskontoret fungerer som sekretariat.

Faggruppe Sprog og interkulturel forståelse

Faggruppen står for udvekslingen af sprog i Region Sønderjylland-Schleswig og beskæftiger sig derfor med udbredelsen af dansk og tysk i grænseområdet samt nedbrydningen af sprogbarrierer. Faggruppen, der hovedsageligt består af repræsentanter for skoler, erhvervsuddannelses-institutioner og universiteter, er et vigtigt netværk, hvor der udvikles idéer til grænseoverskridende skole-, lærer- og elevprojekter og udveksles erfaringer.

Faggruppen holdt møde den 16.9.2014 på Regionskontoret i Padborg, hvor følgende emner blev behandlet:

- Udvikling Højskolen Østersøen
- Global House i Sønderborg
- Status for sprogene dansk og tysk

Faggruppe SpoReg

Faggruppen er en uformel sammenslutning, der er dannet på frivillig basis og består af repræsentanter for idrætsorganisationer på begge sider af grænsen. Faggruppens møder tager på den ene side sigte på udveksling af informationer om initiativer, aktiviteter og projekter i grænseområdet, og på den anden side er sigtet også at forbedre samarbejdet mellem idrætsorganisationerne i regionen, organisere stævner for idrætsudøvere på begge sider af grænsen samt intensivere ungdomsarbejdet og støtte op om gensidig deltagelse i træningscamps og arrangementer.

Faggruppen arrangerer hvert år en skoleidrætsdag. I 2014 blev nr. 13 i rækken afholdt den 11. september i Aabenraa, og der deltog igen ca. 900 elever fra 6. klasser fra skoler nord og syd for grænsen samt ca. 150 hjælpere

Faggruppen indledte 2014 med et seminar om sport i regionen i dagene 31.1.-1.2.2014 i Rødekro. På seminaret blev SpoReg's fremtidige arbejde diskuteret. Der blev i fællesskab udarbejdet en sluterklæring med handlingsmandater. På det næste møde den 7.4.2014 på Regionskontoret i Padborg blev seminaret efterbehandlet, og det blev besluttet at forsøge at tage initiativ til en projektpulje. De første forberedelser af skoleidrætsdagen i september blev drøftet, og der blev planlagt en ekskursion til skoleidrætsdagen i Femern Bælt-regionen. Ekskursionen fandt sted den 3.6.2014 og turen gik til Grömitz. Her oplevede SpoReg en skoleidrætsdag med ca. 200 elever fra tre danske og tre tyske skoler. Det næste møde blev afholdt i forbindelse med skoleidrætsdagen i Aabenraa. Her fortsatte drøftelserne af etableringen af en idrætspulje, og skoleidrætsdagen 2015 blev også behandlet. Årets sidste møde blev afholdt den 24.11.2014 på Regionskontoret i Padborg. Her blev der talt om idrætspuljen, spørgeskemaundersøgelsen blandt foreningerne blev behandlet, og man gik videre med planlægningen af skoleidrætsdagen 2015.

Kontaktfaggruppe

Kontaktfaggruppen består af medlemmer fra området fritid og skole i de danske partnerforvaltninger og børne- og ungekontorene i de tyske partnerforvaltninger.

Den udgør et vigtigt netværk for at sikre en regelmæssig udveksling af idéer og initiativer på området for børn/unge og sport mellem partnerforvaltningerne i Region Sønderjylland-Schleswig.

Kontaktfaggruppen afholdt fire møder i 2014: den 30.1.2014 på Regionskontoret i Padborg, den 20.3.2014 i Sønderborg, den 21.5.2014 i Schleswig og den 5.11.2014 i Tinglev og behandlede følgende emner:

- Afslutning på KulturDialog og planlægning af et følgeprojekt
- Åben Regionskonference 2014
- Skolekonference
- Kulturregion Sønderjylland-Schleswig

Kulturfaggruppe Sønderjylland-Schleswig

Kulturfaggruppen består af kulturmedarbejdere fra de syv partnere og en repræsentant for henholdsvis Land Schleswig-Holstein og Region Syddanmark.

Kulturfaggruppens opgaveområde spænder bredt. Den forbereder kulturudvalgsmøderne, idet medlemmerne kommer med anbefalinger omkring støtte af projekter, som har søgt om midler fra KulturDialogs netværkspulje eller under Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig. Desuden behandler faggruppen alle kulturelle emner fra regionen.

I 2014 beskæftigede faggruppen sig med afslutningen af KulturDialog-projektet og i den forbindelse særligt med planlægningen af et nyt kulturprojekt. Den 3. Åbne Regionskonference i foråret 2014 var også et emne, der blev behandlet. Faggruppen støttes af Regionskontoret og Kulturaftalesekretariatet.

Faggruppen afholdt 10 møder i 2014: den 16.1.2014 i Aabenraa, den 4.2.2014 på Regionskontoret i Padborg, den 19.3.2014 i Gram, den 14.5.2014 på Rømø, den 26.5.2014 på Regionskontoret i Padborg, den 12.6.2014 i Vejle, den 27.8.2014 i Kiel, den 2.9.2014 på Regionskontoret i Padborg, den 30.10.2014 i Rodenäs og den 28.11.2014 i Flensburg og behandlede følgende emner:

- Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig, ansøgninger, årsregnskab, evaluering, fagrådernes rolle, markedsføring, kulturfagkonference, sekretariatets opgaver
- Afslutning KulturDialog-projekt
- Culture Task Force-konference
- 3. Åbne Regionskonference
- Forberedelse af visionsseminar for kulturpolitikere
- Planlægning af et nyt kulturprojekt
- Kulturfaggruppens sammensætning
- Fremtidig struktur på kulturområdet
- Slesvigdag
- Kulturfokus-magasin
- MuseumsCard
- Forberedelse af og opfølgning på Kulturudvalgsmøder
- Kulturarrangementer

Arbejdsgrupper

Arbejdsgrupperne spiller en vigtig rolle, når der skal behandles faglige emner. Ekspertterne i arbejdsgrupperne arbejder på at finde idéer og implementere emner, som er vigtige for Region Sønderjylland-Schleswig, og det gør de både som hovederhverv og på frivillig basis.

Dansk-Tysk Biblioteksforum

Dansk-Tysk Biblioteksforum står for samarbejdet mellem danske og tyske biblioteker i Region Sønderjylland-Schleswig. Medlemmerne er ledere og medarbejdere ved bibliotekerne. Der afholdes to møder om året. På mødet den 21.2.2014 på Regionskontoret i Padborg blev der orienteret om den 3. Åbne Regionskonference, der blev præsenteret en ny model

til nyindretning af biblioteker og planlagt en ekskursion til Syddansk Universitetsbibliotek i Odense. På det andet møde den 21.11.2014 i Aabenraa berettede deltagerne om ekskursionen til Odense den 4.9.2014, og projektet 'Onlineportal Kulturerbe Schleswig-Holstein' samt tilbuddet 'FerienleseClub' blev præsenteret.

Arbejdsgruppen Sygedagpenge DK

Arbejdsgruppen Sygedagpenge består af repræsentanter for de danske kommuner / jobcentre. Arbejdsgruppen sørger for, at alle er opdateret omkring de seneste informationer på sygedagpengeområdet. Et af målene er at gøre informationerne mere gennemsigtige for grænsependlere. Infocentret i Region Sønderjylland-Schleswig er tovholder i arbejdsgruppen.

Arbejdsgruppen afholdt tre møder i 2014 og beskæftigede sig bl.a. med følgende emner:

- Diverse aktuelle sager
- Lov om sygedagpenge
- Revidering af flyer om sygedagpenge i Danmark
- Ny sundhedslov i Danmark og dermed forbundne følger

Arbejdsgruppen bidrager med sit arbejde til at sikre en forbedring af situationen for grænsependlerne og af kommunernes behandling af krav på sygedagpenge.

Tænk Regionen

Tænketanken 'Tænk Regionen' ser sig selv som idégiver til nye initiativer i grænselandet. Repræsentanter for flere forskellige firmaer og institutioner som f.eks. universiteterne deltager i de uformelle sammenkomster. Initiativtager var Jørgen Mads Clausen, bestyrelsesformand i Danfoss. Man mødes cirka to gange om året og fremstår som en kreativ arbejdsgruppe med henblik på nye projekter og initiativer i grænseregionen, fortrinsvis inden for erhverv og udvikling.

I 2014 beskæftigede arbejdsgruppen sig med følgende emner på møderne:

- Nyt Interreg-sekretariat i Kruså
- Samarbejde mellem universiteter
- Forskellige emner med relation til grænseregionen

Netværk arbejdsløshedsforsikringer

Netværket fungerer som forum for erfaringsudveksling og afklaring af spørgsmål, der melder sig i forbindelse med arbejdet med grænsependlere. Deltagerne er fagfolk fra de danske a-kasser, som har med grænsependlere og det grænseoverskridende arbejdsmarked at gøre i det daglige arbejde.

Netværksgrupper

Gennem deltagelsen i netværk kan der udveksles erfaringer og viden, og netværkene har mulighed for at hjælpe og støtte hinanden i forbindelse med bearbejdningen og behandlingen af diverse emner. Igen i 2014 har Regionskontoret engageret sig målbevidst og energisk i diverse netværksgrupper, deltaget i møder og støttet de andre deltagere. Regionskontoret deltog i følgende netværksgrupper i 2014:

- Grænssegængerforeningen 'Grenzgänger'
- Foreningen for Europæiske Grænsependlere (blev opløst ved udgangen af året)
- Dialog Forum Norden
- Round Table IHK-rådgivernetværk
- Dansk-tysk lærerforening
- Grenznetz
- Europæiske Grænseregioners Arbejdsfællesskab AEER

Europæiske Grænseregioners Arbejdsfællesskab kan se tilbage på et særligt år. Foruden den vedvarende udfordring med at holde organisationens egen økonomi i balance, idet flere sydeuropæiske medlemsregioner har meldt sig ud som følge af finanskrisen, gik arbejdet ud på at tage kontakt til de nye politiske beslutningstagere i Europa-Parlamentet og Kommissionen efter valget. Et særligt problem var indførelsen af en vejskat for personbiler, som Tyskland havde bebudet, og som forventedes ville få negative følger for de grænsenære områder. Fælles lobbyarbejde fik den tyske regering til at vise eftergiveness, idet vejskatten nu kun bliver opkrævet på motorveje og således stort set ikke vil udgøre hindringer for den lokale og grænsenære trafik.

Region Sønderjylland-Schleswig er fortsat repræsenteret i bestyrelsen, som mødtes tre gange i 2014. På årsmødet blev Peter Hansen igen valgt ind i bestyrelsen, og Kristina Hofmann, Kreis Schleswig-Flensburg, blev valgt som suppleant. Karl Heinz Lambertz blev genvalgt som præsident for endnu en periode.

Handlingsplan

I Region Sønderjylland-Schleswig bliver der hvert år udarbejdet en handlingsplan. Nedenfor beskrives, hvordan de enkelte punkter i handlingsplanen er blevet omsat.

Kultur, sprog, ungdom, skole

Dette område støttes af forskellige initiativer og projekter. De enkelte initiativer og aktiviteter beskrives nærmere i det følgende.

Kulturregion Sønderjylland-Schleswig

For kulturaftalesekretariatet under Region Sønderjylland-Schleswig var 2014 et succesrigt og begivenhedsrigt år. Projekter blev støttet, arrangementer gennemført og kulturportalen kulturfokus.de|dk blev moderniseret.

Projekter

Til ansøgningsfristen den 21.02.2014 blev der indsendt 17 ansøgninger, hvoraf følgende 7 har fået bevilget tilskud. (Beløb i DKK er gældende, Euro-beløb er afhængig af valutakursen.)

INDSATSOMRÅDE 1

2014.1.1.1 Culture Club

Culture Club afholdes som camp over 3 dage. Formålet er at fremme forståelsen og kendskabet blandt unge på tværs af grænsen, at lære unge nye kompetencer, at inspirere de unge til at udforske grænseregionens mange tilbud. Og at give de unge en fantastisk oplevelse, de aldrig glemmer.

Bevilget med 300.000 DKK i alt, fordelt henover årene 2014-2016 (100.000 DKK om året).

2014.1.1.2 BRISE^o2

Målet er via en Performance Art-festival at etablere et årligt møde i denne region, hvor man skaber et åbent rum for udveksling og dialog om "efermere" kunstformer som performance kunst og interaktive projekter for et bredt publikum af lægmænd og fagfolk. Det er også et mål at udbrede kendskabet til disse kunstformer til uddannelsesområdet.

Bevilget med 150.000 DKK i alt, fordelt henover årene 2014-2015 (75.000 DKK om året).

2014.1.1.3 Mars-koloni

Projektet vil fremhæve og sætte fokus på Kulturregion Sønderjylland-Schleswig med et utopisk kunsttiltag samt vække mediernes interesse. Der skal etableres innovative former for kunst i det offentlige rum, som skal inspirere til en kunstnerisk refleksion over grænsesområdets perspektiver.

Realiseringen af en mobil og midlertidig fremtidspavilion som inddragende kunstværk og kunstattraktion

Bevilget med 450.000 DKK i alt, fordelt henover årene 2014-2016 (150.000 DKK om året).

2014.1.1.6 Here is still light – social skulptur

Dette projekt handler om interaktionen mellem unge og ældre samt om frembringelsen af et nytænkende kunstnerisk samarbejde med et grænseoverskridende perspektiv.

Ved projektperiodens slutning er der frembragt en tekstilinstallation, som forbinder nye ideer fra kunst og design med gamle, kulturelle tekstilteknikker (her først og fremmest strikning). Selve installationen suppleres af en omfattende dokumentation af deltagernes liv i form af portrætfotografier og tilhørende biografier for at bevidstgøre betragteren om det enestående i hvert enkelt levet liv.

Bevilget med 42.705 DKK.

INDSATSOMRÅDE 2

2014.1.2.3 Den dansk-tyske teatergruppe / Teaterprojekter Mosen og Basen

Projektet går ud på at udvikle to teaterforestillinger. MOSEN skal handle om kolonisering af de øde hede- og mosestrækninger ude vestpå, både syd og nord for den nuværende grænse. I 2016 udarbejdes et stykke, der skal hedde BASEN, som handler om Zeppe-lin-basen ved Tønder.

Målet med projektet er i dramatisk form at fortælle perspektivrige historier fra området nord og syd for grænsen. Samtidig vil vi gerne arbejde med og måske endda forstærke dobbeltheden i den sproglige og kulturelle fornemmelse hos publikum.

Bevilget med 110.000 DKK i alt, fordelt henover årene 2015-2016 (55.000 om året).

INDSATSOMRÅDE 3

2014.1.3.1 Future Port Cities

Formålet med projektet er hvert år at danne et fællesskab på ca. 35 unge med forskellige talenter, som med udgangspunkt i regionen mellem Vesterhavet og Østersøen udvikler deres fremtidsvisioner og dermed bidrager til, at livet her også i fremtiden er attraktivt for unge mennesker/familier.

Bevilget med 300.000 DKK i alt (150.000 DKK pr. år henover årene 2015-2016).

2014.1.3.2 NBC Sønderjylland-Schleswig

Sønderjysk Pigechor, Det Sønderjyske Sangcenter

Projektets mål er at udarbejde, indøve og opføre et NBC-optaksprojekt "A Christmas Carol" i et samarbejde mellem kor, kulturinstitutioner og (videre)uddannelsessteder nord og syd for grænsen.

Derudover planlægges yderligere NBC-musikteaterprojekter på begge sider af grænsen, også sammen med andre kunstarter. De unge lærer også at samarbejde med anderledes begavede mennesker i regionen og danne resultatorienterede "kreativ-pools".

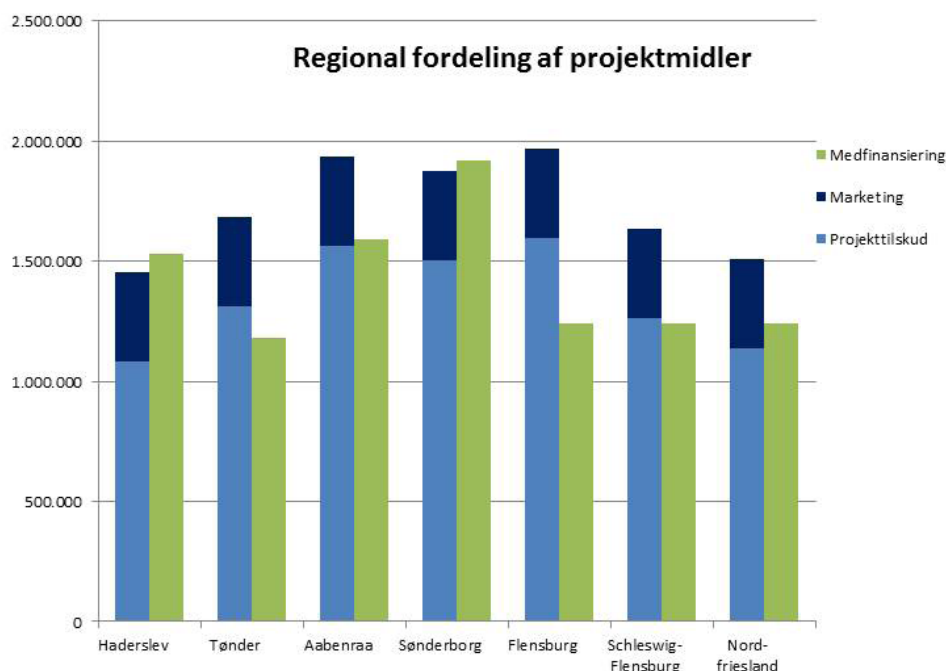
Bevilget med 300.000 DKK i alt, fordelt henover årene 2014-2016 (100.000 DKK om året).

Til ansøgningsfristen den 26.09.14 blev der indsendt 13 projekter. Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig besluttede imidlertid at udsætte behandlingen af projekterne til der blev foretaget en midtvejsevaluering af bevillingerne.

Midtvejsevaluering

Der blev foretaget en midtvejsevaluering af projektbevillingerne med henblik på at klarlægge projekternes fordeling mellem indsatsområder, genre og regional fordeling. Der er i 2013 og 2014 blevet bevilget 8 projekter i indsatsområde 1, seks i indsatsområde 2 og syv i indsatsområde 3. De hidtil 21 projekter dækker bredt over kunstgenrer såvel som de i kulturaftaleteksten formulerede mål.

Figuren viser, hvor mange penge hver partner har indbetalt til Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig (grøn) og hvor mange penge, der er kommet tilbage i form af projektmidler (blå) og marketing (mørkeblå). Iøjnefaldende er, at Haderslev og Sønderborg kommuner bidrager en smule mere, end der umiddelbart ser ud til at komme tilbage.

Projekter, som endnu ikke er afsluttede, er dog beregnet på grundlag af de planlagte aktiviteter, og vil kunne påvirkes til at modvirke en yderligere skævvridning.

Mange kulturaftaleprojekter er imidlertid defineret som regionale projekter fra starten. Det betyder, at selvom en aktivitet finder sted i f.eks. Schleswig, som den dansk-tyske musikskoledag 2014, så er det hele regionens musikskoledag, hvor der er involveret aktører, deltagere og publikum fra alle syv kommuner og kredse.

Kulturregion Sønderjylland-Schleswig har sammen med UCSyddanmark igangsat projektet "H.C. Andersen i hertugdømmet Slesvig", hvortil der er opnået 550.000 DKK tilskud fra Region Syddanmark. Projektet, som gennemføres i 2015, skal skærpe bevidstheden om H.C. Andersens tilknytning til og rejser gennem Sønderjylland-Schleswig, samtidig med at der arbejdes med fortælle teknikker i skoler, kulturinstitutioner og i turismesammenhæng.

Marketing

Der er blevet udgivet to Kulturfokus-magasiner, det første i samarbejde med KulturDialog. Sommeren over er hjemmesiden kulturfokus.dk blevet redesignet og har fået en række nye funktioner. Til efterår er der blevet gennemført en bruger- og læserundersøgelse, som har vist, at både magasinet og hjemmesiden er populære, men at kendskabet til magasinet især på tysk side bør udbygges.

Kulturregion Sønderjylland-Schleswig har været repræsenteret ved Kultur21-Festival i Husum.

Personalesituation

Koordinator for Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig Susanne Gram Skjønnemann har efter eget ønske forladt sekretariatet ved udgang af april 2014. Andreas Ott er blevet konstitueret som koordinator, og den 1. oktober 2014 er Stinna Christensen startet som kulturmedarbejder i sekretariatet.

Andreas Ott

Stinna Christensen

KulturDialog

KulturDialog-projektet stoppede officielt den 30. juni 2014 og kan bl.a. se tilbage på følgende:

- 74 gennemførte mikroprojekter, som har modtaget i alt ca. 644.300 euro i støtte
- en lang række aktiviteter og tiltag inden for markedsføring, herunder videreudvikling af internetplatformen kulturfokus.de og udgivelse af printmagasinet Kulturfokus
- støtte i forbindelse med den dansk-tyske Kulturaftale Sønderjylland-Schleswigs tilblivelse, som blev underskrevet i april 2013
- afholdelse af i alt tre Åbne Regionskonferencer.

Det første halvår af 2014 var på den ene side præget af forskellige aktiviteter i forbindelse med afslutningen på KulturDialog-projektet (afslutningsarrangement og -film, slutrapport

til Interreg, afvikling af KulturDialog-sekretariatet osv.). Samtidig gjorde man sig de første overvejelser om et følgeprojekt.

I 2014 blev der ikke bevilget nye mikroprojekter, men der blev gennemført et par projekter, som allerede var bevilget. Endvidere blev der afholdt følgende arrangementer som led i KulturDialog:

Åben Regionskonference

Den 3. Åbne Regionskonference fandt sted den 14. marts 2014. Ca. 200 gæster var kommet til Sønderborg for at diskutere 'Kulturens værdi' sammen med oplægsholdere og politikere fra regionen med Else Christensen-Redzepovic som konferencier. Følgende var inviteret som oplægsholdere: Guido Froese (leder Nordkolleg Rendsburg), Christian Hjorth-Andersen (professor i økonomi ved Københavns Universitet), Christian Have (kommunikationsrådgiver fra København) og Peter Mygind (skuespiller). Regionskonferencen blev dokumenteret på film, og på hjemmesiden www.region.de kan man finde et link til kortfilmen.

3. Åbne Regionskonference

Europæisk kulturkonference

Den 9. og 10. april 2014 inviterede projektet KulturDialog og Regionskontoret i samarbejde med Europæiske Grænseregioners Arbejdsfællesskab (AEBR) til international kulturkonference i Padborg. På baggrund af workshops og foredrag diskuterede repræsentanter for kulturinstitutioner og -forvaltninger fra forskellige europæiske grænseregioner, hvordan man kan drage nytte af det grænseoverskridende kultursamarbejde, men også hvilke udfordringer, det kan være forbundet med.

Der var fokus på emner som markedsføring og kommunikation, sociale medier og støtte-

muligheder. Derudover var der mulighed for at præsentere projekter og knytte kontakt til kulturaktører fra andre grænseregioner. Både projektet KulturDialog og Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig var repræsenteret på den todageskonference og fortalte om Kulturregion Sønderjylland-Schleswig og gav eksempler på det dansk-tyske kultursamarbejde. Kunstnere fra regionen indgik i rammeprogrammet, og som afslutning på konferencen blev der aflagt besøg hos projektet 'Sportpiraten', Schlachthof Flensburg. Christiane Limpers kunstneriske evaluering af arrangementet kan ses på hjemmesiden www.region.de.

Culture Task Force

Visionsseminar

Den 11./12. april 2014 mødtes medlemmerne af Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig til et visionsseminar på Nordseeakademie Leck. Efter det ordinære Kulturudvalgsmøde fredag eftermiddag beskæftigede man sig i foredrag, workshops og plenumdiskussioner med idéer, perspektiver og de første overvejelser om et nyt Interreg-projekt på kulturområdet. Charlotte Helt Brunsgaard og Torge Korff informerede om de politiske og administrative rammebetingelser for kulturen på begge sider af grænsen. Frank Lubowitz (Archiv- und Historische Forschungsstelle der Deutschen Volksgruppe) holdt et foredrag om grænse-landets historie. Jens Juehlsgaard (UC Syddanmark) fremlagde et forslag til et nyt Interreg-projekt, som også kunne indeholde en forskningsdel. Resultaterne fra seminaret indgik i den videre planlægning af et eventuelt følgeprojekt.

Afslutningsarrangement KulturDialog

Den 20. maj 2014 mødtes repræsentanter for de støttede mikroprojekter og andre interesserede til afslutningsarrangement på Regionskontoret. Foruden erfaringsberetninger fra projektdeltagere og et overblik over de talrige aktiviteter i projektperioden var der forskellige faglige indlæg. Angela Jensen og Andreas Ott informerede således om Kulturfokus-magasinet og hjemmesiden kulturfokus.dk/de samt om strategier og arbejdsprocesser i forhold til grænseoverskridende markedsføring. Angela Jensen og Sören Sachau præsenterede

terede desuden videoen 'Det lille fotokursus' og fortalte om deres erfaringer med at følge mikroprojekterne og lave videooptagelser af dem. Knut Hartmann og Uwe Zimmermann fra Fachhochschule Flensburg gav tips til forskellige aspekter af onlinemarkedsføring. Arrangementet blev rundet af med fællesspisning, hvor der var mulighed for udveksling og networking.

Publikationer

Publikationen 'Nabosprog i Region Sønderjylland-Schleswig', der giver et overblik over Region Sønderjylland-Schleswigs sprogkampagne, udkom i foråret 2014. Den informerer om gennemførte dansk-tyske sprog- og skoleprojekter og indeholder frem for alt masser af oplysninger om nabosprogsdidaktik og dens særlige betydning i grænselandet.

Den dansk-tyske malebog 'Årsuret med professor dr. ABC' til børn i børnehave- og førskolealderen nåede også at blive færdig før KulturDialog-projektets afslutning.

KulturDialog's og Kulturaftalens fælles markedsføringsgruppe lavede en flyer med tips om pressearbejde. Den henvender sig til projektaktører og indeholder i kortfattet form vigtige informationer om det at skrive pressemeddelelser og gennemføre andre pr-tiltag.

Foruden den løbende offentliggørelse af arrangementer og informationer på kulturfokus.de udkom printudgaven forår/sommer 2014 i foråret 2014 med artikler om forskellige projekter og arrangementer.

Som afslutning på KulturDialog blev der offentliggjort en film om projektet, der kan ses på hjemmesiden www.region.de ('Afslutningsfilm'). Den viser, hvor vidt de støttede mikroprojekter spænder, og giver et overblik over de forskellige aktiviteter som led i KulturDialog.

Sprogkampagne

Regionskontoret har koordineret sprogkampagnen gennem flere år. Kampagnen skal motivere børn og voksne til at lære nabosproget. Bestyrelsen for Region Sønderjylland-Schleswig fremmer nabosprogene dansk og tysk i grænselandet gennem forskellige initiativer, som alle skal medvirke til, at flere kommer i kontakt med nabosproget.

Forudsætningen for en vellykket sprogkampagne er, at de forskellige aktører inden for sprog i regionen trækker på samme hammel for at fremme kompetencerne i dansk og tysk. Derfor samarbejder man i sprogkampagnen i et netværk bestående af forskellige institutioner, skoler, universiteter, mindretallene og foreninger, der beskæftiger sig med sprog. I den forbindelse fungerer Regionskontor Sønderjylland-Schleswig som tovholder og koordinerende organ i forbindelse med idéudviklingen, planlægningen og den praktiske gennemførelse af de forskellige arrangementer.

Som led i sprogkampagnen blev der afholdt følgende arrangementer i 2014:

Dansk-tysk skoleidrætsdag

Igen i 2014 var skoleidrætsdagen en stor succes. Ca. 900 elever fra 6. klassesetrin fra Danmark og Tyskland mødtes den 11. september i Aabenraa i dejligt sensommervejr. Sammen blev der dyrket sport, leget og grinet meget. Elever fra 10. Klasse Aabenraa fungerede sammen med mange lærere som hjælpere, så dagen forløb gnidningsfrit. Idrætsforbundene havde igen stillet mange gode redskaber til rådighed, som var med til at sprede masser af godt humør.

Mødet mellem danske og tyske børn bidrager til den interkulturelle forståelse og skal være med til at vække interessen for nabosproget.

13. Skoleidrætsdag i Aabenraa

Dansk-tysk lærerkonference

Ca. 100 lærere nord og syd for grænsen deltog i årets lærerkonference den 13.11.2014 på Højskolen Østersøen i Aabenraa. Temaet for lærerkonferencen var 'Nabosprog i praksis'. Konferencen satte fokus på, hvordan nabosprogsundervisning adskiller sig fra den 'normale' fremmedsprogsundervisning, og hvordan man mest effektivt kan udnytte nærheden til nabolandet i sprogundervisningen. Mirto Valsamidou fra Zweckverband Aachen i grænse-regionen Euregio Maas-Rhein var en af oplægsholderne og præsenterede Interreg-projektet 'Linguacluster' (2010-2013) og dets gode resultater for det grænseoverskridende samarbejde mellem Holland, Belgien og Tyskland. Derudover præsenterede tre forlag, Klett, Alinea og Gyldendal, deres undervisningsmateriale til dansk og tysk som fremmedsprog.

Lærerkonferencen bliver til i et samarbejde mellem Institut für Qualitätsentwicklung an Schulen Schleswig-Holstein og Center for Undervisningsmidler / UC Syddanmark.

Falske venner & Co. – Ordbog over dansk-tyske misforståelser

Medarbejdere på Regionskontoret har hjulpet Eckhard Bodenstein med hans bog 'Falske venner & Co.' i form af inspiration og korrekturlæsning. Ved bogpræsentationen på Schiff-fahrtsmuseum i Flensburg var Regionskontoret også repræsenteret, og økonomisk blev projektet støttet ved køb af 100 bøger.

Dybbøl på skolebænken

Forberedelserne af projektet, som fandt sted i foråret 2014, startede allerede i efteråret 2013. I samarbejde med Nordisk Informationskontor og Universität Flensburg har Regionskontor & Infocenter bidraget til Dybbøl-året med dette projekt i 2014.

Lærerstuderende fra 'Institut für dänische Sprache und Literatur' på Universität Flensburg arrangerede projektdage om '1864' sammen med seks udvalgte skoleklasser (deltagende skoler: Agerskov Skole, Kollund Skole og Børnehus, Gråsten Friskole, Tønder Overbygningsskole, Gemeinschaftsschule Husum Nord, HLA Flensburg).

Som forberedelse deltog de studerende i et kursus under ledelse af universitetsprofessor Ivy York Möller-Christensen. Temaet var 1864 og romanen 'Tine' af Herman Bang, der udspiller sig under krigen. De studerendes opgave var at formidle deres viden om tiden dengang til eleverne på en didaktisk tidssvarende og moderne måde. De forskellige årgangstrin og de deltagende elevers sproglige forudsætninger var en stor udfordring for de studerende. Alligevel var projektet en stor succes, og både studerende og elever har lært meget nyt.

Dybbøl 1864 – oplevet digitalt

Et andet projekt om 1864 var projektet 'Dybbøl 1864 – oplevet digitalt' i samarbejde med Center for Undervisningsmidler/UC Syddanmark og Nordisk Informationskontor. I projektet beskæftigede otte skoleklasser fra grænseregionen sig med Slaget ved Dybbøl på en helt anderledes måde. I dagene 12.-15. maj 2014 mødtes to partnerklasser ad gangen på Historiecenter Dybbøl, hvor de efter en kort introduktion deltog i et GPS-løb sammen.

Formålet med løbet var at finde frem til en række virtuelle poster inden for et på forhånd fastlagt tidsrum, hvor der skulle besvares spørgsmål om de historiske begivenheder. Spillet var konstrueret således, at det kun kunne lade sig gøre, hvis eleverne på både inde- og udeholdet arbejdede sammen. Som forberedelse til deltagelsen i GPS-løbet havde eleverne på forhånd arbejdet med undervisningsmateriale udviklet af UC Syddanmark.

Målet med projektet var ikke kun at vække elevernes nysgerrighed omkring de historiske begivenheder. Det handlede frem for alt om at fremme dialogen mellem danske og tyske skoleklasser og elever fra mindretalsskolerne.

Følgende skoler deltog: Deutsche Schule Hadersleben, Deutsche Schule Sonderborg, Vesterland-Kejtum Danske Skole, Leck Danske Skole, Käthe Lassen Schule, Oksbøl Friskole, Stubbæk Skole og Ostseeschule. Projektet blev gennemført med støtte fra Folketinget.

Dybbøl 1864-2014 – og hvad så nu?

Det tredje Dybbøl-projekt i samarbejde med Kulturbüro Flensburg og Nordisk Informationskontor var et litteraturarrangement med titlen 'Dybbøl 1864-2014 – og hvad så nu?' Interesserede borgere blev opfordret til at læse tekstuddrag fra bøger af Theodor Fontane, Hermann Bang og Tom Buk-Swienty og diskutere med hinanden til et arrangement den 5. april 2014 om, hvad der skete den 18. april 1864 på Dybbøl Skanser, og hvordan erfaringerne fra de historiske begivenheder kan bruges i dag. Forfatter Tom Buk-Swienty var

til stede og diskuterede sammen med professor Ivy York Møller-Christensen fra Universität Flensburg og historiker Dr. Gerret Liebing Schlaber og deltagerne om Dybbøls betydning i dag. Paneldebatten blev ledet af Flensburgs Oberbürgermeister Simon Faber.

Arrangementet havde 170 deltagere, som fik en spændende eftermiddag. Interessen var så stor på både dansk og tysk side, at man blev nødte til at afvise deltagere på grund af pladsmangel.

Dybbøl 1864-2014 – Litteraturarrangement

Arbejdsmarked og mobilitetsbarrierer

Også i 2014 blev der arbejdet på at fremme mobiliteten og medvirke til at nedbryde barrierer. I det følgede beskrives de tre initiativer narmere.

Infocenter, barrierenedbrydning og sprog

Infocentret er et af de få uafhangige rådgivningstilbud i regionen. Både pendlere, virksomheder, institutioner og myndigheder soger råd og vejledning hos Infocentret. Gennem årene er der opbygget stor viden, erfaring og kompetence. 2014 var et jubileumsar for Infocentret, som påbegyndte det succesfulde arbejde i august 2004. I anledning af jubileet blev der udarbejdet og distribueret en publikation.

Grænsependler- og mobilitetsradgivning

Rådgivning af grænsependlere, virksomheder og institutioner inden for sporgsmal om grænseoverskridende emner udgjorde også i 2014 Infocentrets hovedvirksomhed. I 2.515 tilfælde er borgere, virksomheder og institutioner blevet hjulpet, idet sporgsmal er blevet besvaret direkte, der er iværksat videregående undersøgelser samt henvist til kompetente netværkspartnere. 303 af disse rådgivnings samtaler har fundet sted i Schleswig, Flensburg, Leck og Aabenraa. De radsøgendes sporgsmal bliver stadig mere komplekse.

De tre rådgivere i Infocentret: Carsten Vammen, Sylvia Witte og Alexander Roeder

Som i de foregående år har Infocentret også i 2014 opgjort antallet af grænsependlere, da der stadigvæk ikke foreligger noget officielt pålideligt talgrundlag. I en rundspørge gennemført i november-december 2014 blev der rettet henvendelse til samtlige 98 danske kommuner for at indhente grænsependlerantal. Der pendlede i alt ca. 7.384 arbejdstagere (2013: 7.307) fra Tyskland til Danmark, og der pendlede 1.300 arbejdstagere (2013:1.200) fra Danmark til Tyskland. Det samlede antal grænsependlere beløber sig således til ca. 8.684 (2013:8.507). De fire grænsenære kommuner Aabenraa, Tønder, Haderslev og Sønderborg ligger her i front. Samlet set har de de højeste grænsependlertal og kan sågar notere en let stigning. De indberettede i alt 6.240 pendlere (netto 3.744), hvilket er næsten uændret sammenlignet med året før. Ca. 72 % af alle pendlere med bopæl i Tyskland er beskæftiget i Region Syddanmark.

Aktiviteter 2014

Der er gennemført mange aktiviteter, som er med til at åbne det grænseoverskridende arbejdsmarked yderligere og præsentere Region Sønderjylland-Schleswig.

Infocentrets rådgivere har i alt deltaget i 28 tjenestemøder med samarbejdspartnere og andre aktører.

Der er afholdt 6 arrangementer (seminarer, konferencer og foredrag) med 423 deltagere. Pr-arbejdet førte til en række presseartikler.

Infocentrets medarbejdere har gennemført informationsarrangementer, deltaget i flere messer, støttet diverse sprogkurser med faglige indlæg, stået bag en reklamekampagne ved grænsen i Kruså, intensiveret samarbejdet med skattehjælp og skattemyndighederne på begge sider af grænsen og er taget ud på virksomheder.

Følgende aktiviteter skal fremhæves:

- To fælles fagforeningskonferencer (DGB og LO)
- Fællesarrangement med bl.a. WiREG og her især med 'Knowledge to employment' om sikring af faglært arbejdskraft
- Informationsstand til Stadt Flensburgs nytårsreception
- Skatteinformationsarrangementer sammen med Skattecenter Tønder
- Det årlige grænsependlermøde
- Deltagelse på messen 'Nordjob' over to dage
- Rådgivningssamtaler / foredrag i større virksomheder
- Foredrag om social sikring i flere danske kommuner
- Besøg, medlemmer af Kreistag i Nienburg/Weser
- Deltagelse i det månedlige bestyrelsesmøde i grænsegængerforeningen 'Grenzgänger'
- Deltagelse i bestyrelsesmøderne i Foreningen for Europæiske Grænsependlere
- Deltagelse i kvartalsmøder med Eures-T
- Kontaktpøje Femern Bælt-regionen
- Møder med personaleansvarlige i de danske mindretalsorganisationer
- Erfaringsgruppen Borgerservice, hvor mere end 10 kommuner regelmæssigt udveksler informationer
- Deltagelse i arrangementsrækken 'Fit für den dänischen Markt' arrangeret af IHK og HWK Flensburg
- Deltagelse i møderne 'Round Table Berater' arrangeret af IHK og HWK Flensburg

Afslutningsvis skal det nævnes, at Infocentret også i 2014 har bidraget væsentligt til profileringen af Region Sønderjylland-Schleswig. Infocentret hjælper, hvor det kan, er en neutral instans, og både arbejdstagere og arbejdsgivere og i stigende grad også myndigheder og institutioner benytter det som oplysningskilde.

Marketing ved grænsen i Kruså

Pontifex-Brobygger

Interreg-projektet 'Pontifex-Brobygger' udløb ved udgangen af 2014. Projektet har kørt siden 2010 og har undersøgt mobilitetsbarrierer på det dansk-tyske arbejdsmarked og udarbejdet løsninger for at få dem fjernet og derved øge arbejdstagernes fri bevægelighed i regionen.

Arbejdet i netværk har udgjort en vigtig del af Pontifex-Brobyggers virke. Projektmedarbejderne har arbejdet tæt sammen med Øresundsregionen, Femern Bælt-regionen, samarbejdsgruppen 'Grenznetz' og ekspertnetværket 'trESS'.

I 2014 har projektet været vært for to konferencer. Den 29.9.2014 blev der afholdt en mobilitetskonference i Folketinget, hvor politikere og eksperter drøftede barrierer. I forbindelse med projektets afslutning blev der den 8.12.2014 afholdt en pressekonference med Oberbürgermeister for Stadt Flensburg, Simon Faber.

Til diverse arrangementer blev der i alt holdt 9 foredrag om forskellige emner. Der blev afholdt tre workshops, og på jobcentret i Struer blev der afholdt et undervisningsforløb. På den 3. Åbne Regionskonference den 14.3.2014 i Sønderborg havde projektet en informationsstand, hvor medarbejderne vejledte kulturarbejdere og afdækkede mobilitetsbarrierer på området.

I 2014 blev der offentliggjort 10 publikationer, herunder en opdatering af rapporten om mobilitetsbarrierer, en undersøgelse om international skilsmisellovgivning og om arbejdstagerbegrebet samt 5 nyhedsbreve, en rapport om grænseoverskridende pensioner og en undersøgelse udarbejdet af professor Torben Dall-Schmidt.

Projektet Pontifex-Brobygger har udført et meget succesfuldt arbejde. Der vil blive arbejdet videre med resultaterne, og den erfaring og viden, der er blevet opbygget, er til stor gavn for Region Sønderjylland-Schleswig.

Projektmedarbejderne Claus Gerlach Hansen, Thomas Haber rådgiver ved den 3. Åbne Regionskonference

Anerkendelse af erhvervsuddannelser

2014 har budt på flere spændende udviklinger, der vækker forhåbninger om en forbedring af situationen. Projektet 'Competence To Go' er nu afsluttet, som regionen var netværkspartner i. Som led i projektet er der opnået anerkendelse af den danske social- og sundhedshjælperuddannelse i Schleswig-Holstein, og der er samtidig udviklet en model, som vil være til gavn for andre anerkendelsesprocedurer. Desuden har Industrie- und Handelskammer arbejdet videre med initiativet vedrørende grænseoverskridende erhvervsuddannelser 'Verbundausbildung', og det forventes, at det vil kunne udbygges som led i et Interreg 5A-projekt, der har som mål, at der kan tages en uddannelse i begge lande. Det drejer sig således ikke længere primært om blot at få anerkendt en udenlandsk uddannelse, men i højere grad om en fælles uddannelse, der fører til respektive nationale eksamener.

Rammebetingelser, samarbejde og samarbejde mellem myndigheder

Samarbejde og afstemning med Femern Bælt-regionen

Med baggrund i den eksisterende samarbejdsaftale afholdes der regelmæssige koordineringsmøder med Femern Bælt Komitéen. De to grænseregioner er nu ført sammen i et fælles Interreg-støtteområde, hvilket har muliggjort fælles initiativer og projekter, som kan gennemføres i fremtiden. En delegation fra idrætsorganisationerne i regionen besøgte den første Femern Skoleidrætsdag, som blev afholdt i Grömitz. Der er fortsat et tæt samarbejde inden for grænsependlerrådgivning.

Samarbejde og afstemning ed Øresundsregionen

Det tætte og tillidsfulde samarbejde med Øresundsregionen, som har eksisteret i flere år, er blevet videreført. På arbejdsniveau blev der afholdt flere møder, som foruden EU-støtte især omhandlede arbejdsmarkedsspørgsmål og nedbrydning af mobilitetsbarrierer. Det er planen, at samarbejdet skal videreføres i 2015.

Beredskab

I det forgangne år viste projektet 'Beredskab uden Grænser', hvor vigtigt det er under flere grænseoverskridende indsatser for brandværn og hjælpeorganisationer. Det blev også tydeligt, at alarmeringen via mobiltelefonnettet fortsat volder problemer tæt på grænsen, som blev løst på et møde mellem alarmcentralerne.

Foruden en lang række faglige arrangementer blev der afholdt tre følgegruppemøder og en beredskabskonference med international deltagelse. Konferencen fandt sted på Regionskontoret og udgjorde et højdepunkt i projektarbejdet. I forbindelse med en oversvømmelsesindsats i Tønder oplevede man desværre også forvaltningsretlige udfordringer, som skulle løses på politisk plan i København. I den forbindelse er det glædeligt, at der var meget stor politisk opbakning, allerede da diskussionen startede, og det forventes, at de juridiske spørgsmål bliver løst hurtigt.

Interreg V

Ved udgangen af 2014 blev programmet godkendt af Europa-Kommissionen. Efter den festlige åbning af Interreg-sekretariatet i Kruså og kick off-konferencen i Lübeck forventes det, at de første ansøgninger bliver godkendt i foråret 2015.

Region Sønderjylland-Schleswig optræder som ansøger, men har i forvejen haft samarbejde med Interreg-sekretariatet i flere forskellige sammenhænge, bl.a. faglig udveksling og afrapportering om gennemførte projekter samt fælles brug af netværk og kontakter.

Deltagelse i projekter

Regionskontoret deltager i flere projekter i regionen som initiativtager eller rådgivende netværkspartner. Denne rådgivende deltagelse i projekterne viser, hvor vigtig Regionskontorets rolle som koordinerende organ er for det grænseoverskridende samarbejde i Region Sønderjylland-Schleswig.

Regionskontoret er netværkspartner og deltager i møder i forbindelse med følgende projekter:

Bones4Culture

Region Sønderjylland-Schleswig er netværkspartner i projektet 'Bones4Culture', som undersøger middelalderens jævne mennesker nærmere for at fastslå, hvor de kom fra og hvilke levevilkår de levede under. Projektet søger at udfylde hullerne i forståelsen af Danmarks og Tysklands fælles historie på den tid og gøre befolkningen i og omkring Schleswig til verdens bedst udforskede befolkning. Den viden, der derved opbygges, skal så formidles videre til befolkningen og turister i regionen.

SMIK

Regionen har en faglig interesse i projektet 'Nationale stereotyper og marketingstrategier i den dansk-tyske interkulturelle kommunikation (SMIK)', da mange af de emnefelt, der skal undersøges, har direkte indflydelse på det daglige grænseoverskridende samarbejde.

Beredskab

Projektet 'Interreg 112 – Beredskab uden Grænser' har indsendt en tillægsansøgning og er blevet forlænget til april 2015. Et nyt projekt er under forberedelse.

Den 19. juni blev der afholdt en beredskabskonference. 90 fagfolk fra politi, brandvæsen, redningstjeneste, statslige og lokale myndigheder, politikere og forvaltningsfolk var mødt op for at høre mere om samarbejdet inden for det grænseoverskridende beredskab. Interreg-projektet 'Beredskab uden Grænser' havde i samarbejde med Region Sønderjylland-Schleswig sammensat et omfattende program, som gav et billede af beredskabsstrukturene på begge sider af grænsen, så man efterfølgende kunne diskutere mulighederne for et tættere samarbejde. Et foredrag fra Euregio Maas-Rhein (Tyskland-Holland-Belgien), hvor man har beskæftiget sig med området i over 40 år, var et godt eksempel på et sådant samarbejde.

Dybbøl 2014

Regionen er netværkspartner i 'Dybbøl 2014'-projektet og repræsenteret i organerne. I 2014 har der været afholdt diverse aktiviteter sammen med samarbejdspartnere i anledning af Dybbøl-året. Der blev appelleret til forskellige aldersgrupper, og <1864> blev behandlet på flere forskellige måder.

Competence to Go

Projektet sluttede den 31.12.2014. Projektresultaterne blev præsenteret på en afslutningskonference. Foruden anerkendelsen af den danske uddannelse i Schleswig-Holstein blev der udarbejdet en manual, som vil være til gavn for anerkendelsesprocesser i fremtiden. Projektforløbet afdækkede dog også vanskeligheder, som især opleves i forhold til kontaktpersoner i offentlige myndigheder.

BSLF

Baltic Sea Labour Forum (BSLF) er en platform til udvikling af erfaring og viden på arbejdsmarkedsområdet. Nøgleaktører fra hele Baltikum/landene omkring Østersøen har sluttet sig sammen i netværket. Målet er at opbygge et velfungerende netværk og finde frem til fælles løsninger på velkendte problemstillinger på arbejdsmarkedet. Netværket støtter desuden den transnationale dialog og udfører lobbyarbejde. Netværket har eksisteret siden 2011, og Region Sønderjylland-Schleswig er observatør.

ComUnYouth

Projektet 'ComUnYouth' (**combat unemployment among youth**) støttes af Nordisk Ministerråd og organiseres af dets russiske kontor i Sankt Petersborg. Projektet, der startede i 2011, har som mål at bekæmpe ungdomsarbejdsløsheden i de baltisk-russisk-skandinaviske lande. AEBR er netværkspartner, og Region Sønderjylland-Schleswig støtter projektet. Som led i projektet 'ComUnYouth' aflagde 11 gæster fra Rusland, Estland, Litauen, Norge, Finland og Letland besøg i Region Sønderjylland-Schleswig i dagene 11.-12.11.2014 for at høre mere om arbejdskraftens fri bevægelighed her og det vellykkede arbejde, der bliver gjort for at bekæmpe ungdomsarbejdsløshed.

ComUnYouth på besøg i Regionskontor & Infocenter

På to seminardage præsenterede håndværksskammene i Flensburg og Lübeck samt Industrie- und Handelskammer zu Flensburg gæsterne for gode eksempler inden for håndværk og handel. De blev også orienteret om, hvordan det grænseoverskridende samarbejde er organiseret i Region Sønderjylland-Schleswig, og om rådgivningen af grænsependlere.

Nordisk sprogsamarbejde

Regionskontoret har siden efteråret 2012 været netværkspartner i et nordisk sprogprojekt, der sætter fokus på fremme af nabosprog hos børn og unge. Projektets formål er netværksdannelse og udveksling af best practise. Netværket har fået økonomisk tilskud fra Nordplus og Nordisk Kulturfond til i årene 2013-2015 at organisere 3 arbejds møder og 2 konferencer. I 2014 holdt Anne-Mette Olsen fra Regionskontoret et foredrag om de grænseoverskridende sprogprojekter i Region Sønderjylland-Schleswig på den ene af konferencerne. Professor dr. ABC-projektet, som tager sigte på så tidlig kontakt med nabosproget som muligt, blev særligt fremhævet.

Borders in Globalization

Institut for Grænseregionsforskning i Sønderborg er med i et stort forskningsprojekt med titlen 'Borders in Globalization', der bliver støttet af det canadiske forskningsråd. Projektet skal undersøge grænsernes rolle i det 21. århundrede. 'Borders in Globalization' er et samarbejde mellem 23 universiteter og 34 ikke-akademiske partnere, herunder Region Sønderjylland-Schleswig. Projektet løber 2012-2020.

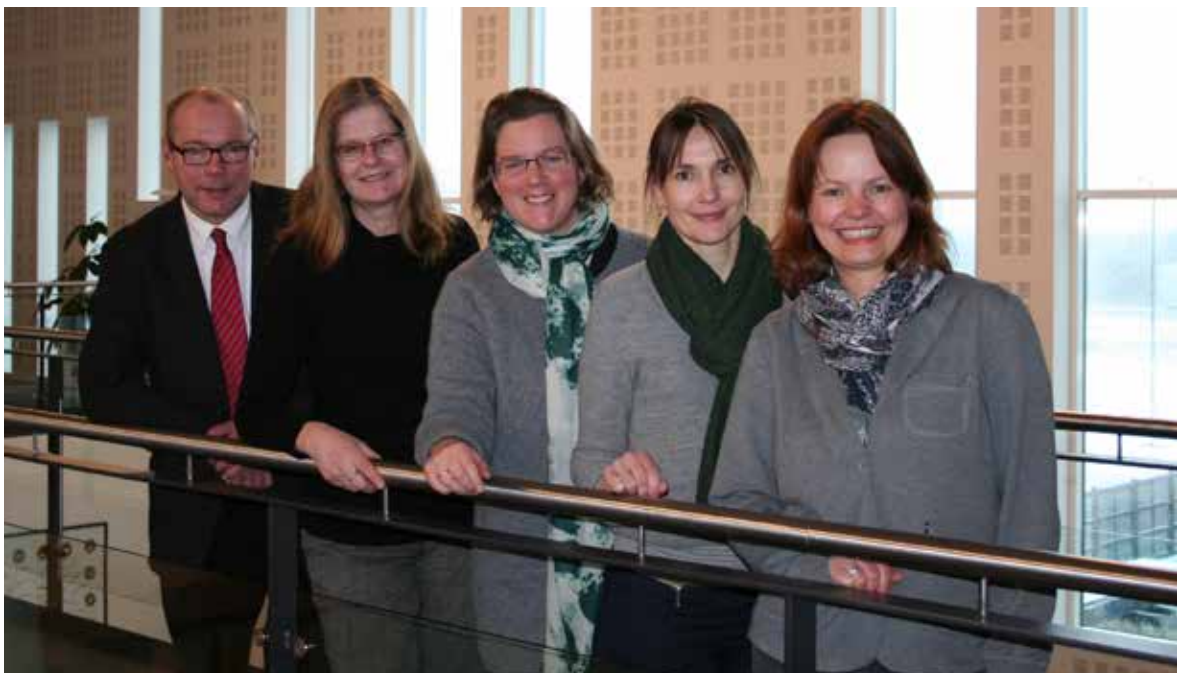
Regionskontoret

2014 var et arbejdsrigt og succesrigt år for Regionskontor & Infocenter. Projekter blev initieret, møder og arrangementer forberedt og gennemført, og grænsependlere blev rådgivet og serviceret. Arbejdet var præget af dynamik og hurtig reaktion på påvirkninger udefra. Regionskontor & Infocenter har videresendt og offentliggjort talrige informationer med henblik på at støtte og forbedre informationsstrømmen i Region Sønderjylland-Schleswig.

Regionskontorets leder gennemførte mere end 308 tjenestemøder, interviews, møder og netværksmøder. Ud over medarbejdersamtaler skal her især nævnes møder med projektinitiativtagere eller om emner i partnerforvaltningerne. Præsentation af det grænseoverskridende samarbejde og foredrag om faglige emner i partnernes organer hører ligeledes til Regionskontorets typiske opgaver. Regionskontor & Infocenter var bl.a. repræsenteret ved Dybbøl-projektet 'JUNGzuSAMMEN' den 28.7.2014 på Nordseeakademie i Leck. Her blev regionens fremtid diskuteret med ca. 100 unge mennesker. Til Eckhard Bodensteins bogpræsentation på Schiffahrtsmuseum i Flensburg den 28.10.2014 havde Regionskontor & Infocenter en informationstand.

Diverse praktikanter har også i 2014 haft lejlighed til at samle praktisk erfaring inden for det grænseoverskridende arbejde på Regionskontor & Infocenter. Seks praktikanter har været på kortere eller længere praktikophold.

Regionskontorets medarbejdere (januar 2015):

(fra venstre:) Peter Hansen, Lis Blake, Andrea Graw-Teebken, Anne-Mette Olsen og Christiane Ritter

Bilag

Rapporter og analyser projekt Pontifex:

1. Stillingstagen til den afsluttende rapport fra den dansk-tyske arbejdsgruppe til forbedring af den grænseoverskridende mobilitet (2010)
2. Stillingstagen til Infocenter-hæftet „Mobilitetsbarrierer i Region Sønderjylland-Schleswig“
3. Stillingstagen til Infocenter-hæftet ”Skattemæssige mobilitetsbarrierer i Region Sønderjylland-Schleswig“
4. Rapport Prof. Petersen, Universitet Flensburg: ”Fremgangsmåde og problemer i forbindelse med anerkendelse af erhvervskvalifikationer inden for arbejdsområderne lovregulerede erhverv og beskæftigelse i Danmark og Tyskland“
5. Pontifex Pensionsrapport WELMA
6. Fortolkning af 183-dages reglen i den dansk-tyske dobbeltbeskatningsoverenskomst
7. Studie ”Grænseoverskridende dansk-tyske projekter - Studie over de særlige forhold i den sociale sikringslovgivning og skattelovgivningen i forbindelse med bilateralt samarbejde“
8. „E-121“
9. Rapport ”Mobilitetsbarrierer på det dansk-tyske arbejdsmarked“
10. „Projekt Pontifex-Brobygger midtvejsevaluering“
11. „Grænsependlere og Minijobs“
12. „Analyse: Indhold og tilblivelse af de særlige aftaler om social sikring for ansatte ved det danske mindretals institutioner i landsdelen Sydslesvig“
13. Studie ”Grænseoverskridende dansk-tyske projekter - Studie over de særlige forhold i den sociale sikringslovgivning og skattelovgivningen i forbindelse med bilateralt samarbejde“
14. Den samfundsmæssige værdi af grænsependling mellem Danmark og Tyskland (16.05.2013)
15. Rapport: ”Fremgangsmåde og problemer i forbindelse med anerkendelse af erhvervskvalifikationer inden for arbejdsområderne lovregulerede erhverv og beskæftigelse i Danmark og Tyskland“ (på tysk) (21.06.2013)
16. Analyse: ” Den europæiske pagt om regionale sprog eller mindretalsprog“ (18.12.2013)
17. Update Mobilitetsbarrierer på det dansk tyske arbejdsmarked
18. Undersøgelse arbejdstagerbegreb
19. Undersøgelse „Internationales Scheidungsrecht“ (kun på tysk)
20. Rapport v/ prof. Torben Dahl-Schmidt/Syddansk Universitet i Sønderborg

Nyhedsbreve og emneblade Projekt Pontifex:

Nyhedsbrev Nr. 1 (04.08.2010)
Nyhedsbrev Nr. 2 (01.09.2010)
Nyhedsbrev Nr. 3 (02.11.2010)
Nyhedsbrev Nr. 4 (14.12.2010)
Nyhedsbrev Nr. 5 (02.03.2011)
Nyhedsbrev Nr. 6 (23.06.2011)
Nyhedsbrev Nr. 7 (01.09.2011)
Nyhedsbrev Nr. 8 (25.11.2011)
Nyhedsbrev Nr. 9 (16.12.2011)
Nyhedsbrev Nr. 10 (21.02.2012)
Nyhedsbrev Nr. 11 (25.05.2012)
Nyhedsbrev Nr. 12 (08.08.2012)
Nyhedsbrev Nr. 13 (17.08.2012)
Nyhedsbrev Nr. 14 (25.09.2012)
Nyhedsbrev Nr. 15 (30.11.2012)
Nyhedsbrev Nr. 16 (04.03.2013)
Nyhedsbrev Nr. 17 (08.05.2013)
Nyhedsbrev Nr. 18 (25.07.2013)
Nyhedsbrev Nr. 19 (12.12.2013)
Nyhedsbrev Nr. 20 (28.02.2014)
Nyhedsbrev Nr. 21 (21.05.2014)
Nyhedsbrev Nr. 22 (22.09.2014)
Nyhedsbrev Nr. 23 (17.11.2014)
Nyhedsbrev Nr. 24 (18.12.2014)

Emneblad nr. 1: Europæiske retskilder om mobilitet (07.09.2010)

Emneblad nr. 2: Social sikring: Kan ansøgninger / begæringer til myndigheder indgives på ansøgerens modersmål? (01.10.2010)

Emneblad nr. 3: Ægte og uægte grænsearbejdere (01.04.2011)

Emneblad nr. 4: ALG II og mobilitet (11.05.2011)

Emneblad nr. 5: Principperne i den europæiske sociallovgivning " (05.07.2011)

Emneblad nr. 6: Bilag til forordning (EF) nr. 883/04 (22.08.2011)

Emneblad nr. 7: SED und PD: Oversigt over de nye strukturerede og personbårne dokumenter inden for den europæiske koordineringsret (15.11.2011)

Emneblad nr. 8: Uddannelsespraktik i udlandet (08.05.2012)

Emneblad nr.9 Den europæiske pagt om regionale sprog eller mindretalssprog (26.09.2013)

Emneblad nr.10 Indgåelse af ægteskab i Danmark og Tyskland (08.09.2014)